

ЛІТЕРАТУРА:

1. Подласов С.О., Бригінець В.П. Аналіз якості системи тестових завдань з курсу загальної фізики // Вісник Черкаського університету. Серія педагогічні науки. – №12 (225). – 2012. – С.94 – 98.
2. Rasch G. Probabilistic models for some intelligence and attainment tests. Copenhagen: Danish Institute for Educational Research. – 1960. – 126 p.
3. Чельшкова М.Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов: Учебное пособие. – М.: Логос, 2002. – 432 с: ил.

Подласов С.А., Матвийчук А.В.

АНАЛИЗ СИСТЕМЫ ТЕСТОВЫХ ЗАДАНИЙ ДЛЯ ТЕКУЩЕГО КОНТРОЛЯ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ

В статье представлены результаты статистического анализа тестовых заданий для текущего контроля учебной деятельности студентов. Показано, что использования параметров, определяемых на основе латентно-структурного анализа, позволяют формировать тесты запланированного уровня сложности.

Ключевые слова: преемственность в обучении физике, текущий контроль учебной деятельности студентов, тестовые задания, латентно-структурный анализ.

Podlasov S.A., Matvyuchuk A.V.

ANALYSIS OF THE SYSTEM OF TEST TASKS FOR CURRENT CONTROL OF EDUCATIONAL ACTIVITY OF STUDENTS

The results of statistical analysis of test tasks of educational activity of students for current control are presented. It is shown that the uses of parameters, determined on the basis of latently-structural analysis, allow to form the tests of the planned level of complication.

Key words: succession teaching of physics, current control of educational activity of students, test tasks, latently-structural analysis.

УДК 378.14: 004.8

Попович Н.М.

ІНФОРМАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті проаналізовано значення інформаційно-мотиваційного компоненту у структурі професійно-особистісного досвіду майбутнього вчителя музики. Висвітлено чинники, що забезпечують ефективність формування інформаційно-мотиваційного компоненту в навчальному процесі вищого педагогічного закладу.

Ключові слова: професійно-особистісний досвід, інформаційно-мотиваційний компонент, майбутній вчитель музики.

В умовах сьогодення створюються нові освітні стандарти та програми, удосконалюються способи підготовки фахівців на основі вибору таких напрямків, що забезпечують розвиток пізнавальних і спеціальних здібностей до самостійного здобуття знань і вирішення нових завдань у професійній діяльності вчителя музики.

Підготовка професіонала, компетентного спеціаліста, який займається будь-яким видом музичної діяльності, потребує володіння комплексом психолого-педагогічних та музичних знань і вмінь.

Удосконалення підготовки вчителя музики знаходиться в прямій залежності не тільки від правильної орієнтації студента в процесі навчання на спеціальних заняттях, але й від загального методичного забезпечення та практичного досвіду, які він отримує з усієї

різноманітності дисциплін на музично-педагогічному або мистецькому факультеті. Слабкість або недостатність методичної підготовки негативно виявляється в ході проходження педагогічної практики й у майбутній професійній діяльності.

Питання забезпечення якості та ефективності навчального процесу у вищій школі досліджуються у працях А.Алексюка, Т.Алексєєнко, В.Андрущенка, Є.Антоновича, Ю.Бабанського, О.Бульвінської, А.Вербицького, М.Дьяченка, Ф.Ільїної, С.Зінов'єва, Л.Кандибовича, В.Козакова, Н.Тализіної та ін. Сукупність положень про роль і функціональне значення мотиваційної сфери професіоналізму фахівця для успішності його професійної діяльності у психології праці і професійній педагогіці розробляли дослідники Г.Балл, Є.Климов, А.Маркова, П. Перепелиця та ін.; сучасні підходи до професійно-педагогічної підготовки вчителя та підвищення його кваліфікації досліджували Л.Дудіна, А.Єрмола, І.Жуковський, Н.Клокар, Н.Комаренко, Ю.Мальований, В.Маслов, Л.Мітіна, І.Осадчий, О.Остапчук, Н.Протасова, О.Сидоренко, Л.Хоружа, В.Шарко та ін.

Соціальна зумовленість проблеми формування професійно компетентнісного типу особистості вчителя музики, оцінення його досвіду як важливої передумови оновлення у сфері педагогічної освіти, виділення в ній професійно й соціально значущих особистісних характеристик педагога сучасної школи зумовили потребу звернутися до дослідження нами структури професійно-особистісного досвіду майбутнього вчителя музики, зокрема його інформаційно-мотиваційного компоненту.

Мета статті полягає у розкритті особливостей інформаційно-мотиваційного компоненту формування професійно-особистісного досвіду майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки у педагогічних університетах.

Професійно-особистісний досвід майбутнього вчителя музики об'єднує в собі процесуальні й результативні сторони діяльності. Означена категорія вважається фундаментальним структурним компонентом професійної педагогічної діяльності, зумовлюючи високу ефективність її реалізації, а також є яскравим показником інтелектуальної й практичної готовності студента до вирішення будь-яких професійних та творчих завдань і ситуацій у системі його професійної підготовки.

Досвід виступає як вагома складова структури особистості, а його формування як один із напрямків особистісного становлення й розвитку. Вважається, що досвід є своєрідною призмою, через яку особистість сприймає, оцінює будь-який соціальний вплив, визначає його значущість для себе.

Слід також відзначити, що досвід постійно змінюється, і це безпосередньо впливає на роботу інших частин психіки людини, зокрема пізнавальних процесів.

Питання про засоби впливу на формування досвіду і про зміни, які при цьому в ньому відбуваються і, відповідно, викликають зміни в інших сферах психіки, залишається відкритим і сьогодні. Тому звернення до цієї проблеми є важливим.

Цінною є теорія становлення досвіду в процесі активної творчої діяльності, спрямованої на засвоєння мистецьких надбань попередніх поколінь.

У структурі досвіду психологи С.Рубінштейн, О.Леонт'єв, В.Давидов та ін. виокремлюють, з одного боку, знання, уміння й навички, набуті в процесі діяльності та спілкування, а з другого – чуттєвий досвід, своєрідні почуття, переживання окремих моментів, що залишили свій відбиток у внутрішньому житті людини. Залежно від логіки його розвитку цей феномен розглядається як сукупність знань, умінь й навичок, набутих на підставі спостережень, переживань, емоційних оцінок у процесі безпосередньої взаємодії особи із зовнішнім середовищем.

У деяких дослідженнях зазначається, що досвід пов'язує минуле й майбутнє по лінії руху до стверджуючої дійсності. Тому він розглядається як визначеність самої особистості у зв'язку зі своїм минулим, а також окремо як її дії, здобутки.

Отже, на психологічному рівні досвід визначає все те, що переживається й оцінюється людиною як особистісно значуще для неї у процесі взаємодії з середовищем. Саме досвід є умовою й результатом активності особистості як суб'єкта власного розвитку. По-перше,

досвід є головним критерієм відбору вагомих й необхідних впливів для особи; по-друге, у досвіді нагромаджуються тільки значущі для неї її здобутки.

Компоненти професійно-особистісного досвіду формуються у різних сферах професійної діяльності та життєдіяльності, що породжує різноманітність його видів.

Об'єктивний аналіз змісту та компонентів досвіду багато в чому залежить від особливостей його визначення.

Спираючись на поняття довіду як реалізоване на практиці почуттєво-емпіричне осягнення об'єктивної дійсності у вигляді конкретних знань, умінь і навичок, слід підкреслити, що сутність досвіду визначається як сукупність знань, умінь навичок здобутих особистістю в процесі практичної навчально-виховної діяльності.

Інформаційно-мотиваційний компонент у структурі професійно-особистісного досвіду майбутнього вчителя музики відіграє надзвичайно важливу роль, оскільки забезпечує підвищення ефективності навчання, завдяки розширенню обсягів інформації та вдосконаленні методів її застосування, а також спрямованість на можливість використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу та майбутній професійній діяльності.

Сучасний рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій значно розширює можливості доступу до інформації для викладачів та студентів, підвищує ефективність управління освітньою установою як соціально-педагогічною системою, спрощує інтеграцію регіональної системи освіти в загальнодержавну і світову, значною мірою сприяє доступу до міжнародних джерел інформації в галузі освіти, науки та культури, створює середовище, метою якого є підготовка майбутнього покоління до життя в інформаційному суспільстві тощо.

Реалізація можливостей сучасних технологій інформаційного впливу в освітньому процесі розширює спектр видів навчальної діяльності, дозволяє удосконалювати існуючі організаційні форми і методи навчання і сприяє виникненню його нових технологій

Ефективність формування інформаційно-мотиваційного компоненту в навчальному процесі вищого педагогічного закладу нерозривно пов'язане з поняттям інформаційної культури.

Основи інформаційної культури мають методологічний, світоглядний і загальнокультурний характер, що проявляється у використанні в масовій практиці універсальних процедур пошуку, опрацювання і подання інформації на базі відповідної системи наукових понять, принципів і законів як необхідних факторів системно-цілісного пізнання і відображення об'єктивної реальності і пов'язаного з такою системою фактографічного матеріалу, а тому повинні формуватися в процесі вивчення комплексу всіх навчальних дисциплін, в першу чергу філософії, логіки, психології, педагогіки, що найбільш повно пояснюють сутність інформації та її роль в процесі пізнання і творчій діяльності людини, розвитку людини і людського суспільства, а також служать основою інтеграції навчальних дисциплін, гуманітаризації освіти і гуманізації навчального процесу.

Формування інформаційної культури в рамках інформаційно-мотиваційного компоненту професійно-особистісного досвіду майбутнього вчителя музики – це насамперед формування системи знань, навичок та вмінь, які необхідні педагогам для використання інформаційно-комунікаційних технологій у власній професійній діяльності.

Зміст інформаційної культури кожного майбутнього фахівця тісно пов'язаний із характером здійснюваної діяльності, а для майбутнього вчителя передусім із навчанням. Саме тому суттєвою складовою інформаційної культури майбутніх вчителів є вміння ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології як у навчальному процесі, так і для набуття досвіду.

Обґрунтування своєрідності інформаційно-мотиваційного компоненту досвіду вимагає більш детального розгляду і специфіки мотивації.

Мотивація – це сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до діяльності, визначають поведінку, форми діяльності, надають цій діяльності

спрямованості, орієнтованої на досягнення особистих цілей і цілей організації. Мотивація – це сукупність усіх мотивів, які здійснюють вплив на поведінку людини [4, с.12].

У науковій літературі мотивація розглядається як важливий і значний компонент у структурі людської діяльності, у тому числі й навчальної (Б.Ананьєв, Л.Виготський, С.Рубінштейн). Значимість мотивації у діяльності психічних процесів неодноразово підкреслювалась у психолого-педагогічних дослідженнях.

Принципово важливим методологічним орієнтиром є те, що мотив доцільно розглядати як особистісну якість, цінність у її генезисі, стійкі та узагальнені мотиви у плані самосвідомості виступають відповідними якостями особистості, що входять до її ціннісної системи (І.Бех, С.Рубінштейн).

На думку С.Занюк [5, с. 7], чим більше мотивів детермінує діяльність, тим вищим є загальний рівень мотивації, адже мотивація – сукупність спонукальних факторів, які визначають активність особистості, або, як – усі мотиви, потреби, стимули, ситуативні чинники, які детермінують поведінку людини. На відміну від мотивів, які є відносно стійкими утвореннями особистості, ситуативні фактори можуть змінюватись, що зумовлює значні можливості педагогічного впливу на активність особистості в цілому, у тому числі й на виконавську увагу. Автор підкреслює, що залежність загального рівня мотивації від: кількості мотивів, які актуалізуються; актуалізації ситуативних факторів; спонукальної сили кожного з цих мотивів.

Мотив професійних досягнень майбутнього вчителя музики перетворюється на смислоутворюючий мотив усієї життєдіяльності особистості. Професійна кар'єра стає її життєвою ціллю. Набутий професійно-особистісний досвід детермінує індивідуальний стиль професійної діяльності, який, у свою чергу, досить тісно пов'язаний з компетентністю суб'єкта, котра, з нашої точки зору, є універсальною психологічною передумовою та інтегральною детермінантою професійної підготовки майбутнього фахівця й у подальшому визначає його успішність у музично-педагогічній діяльності.

У досвіді фіксується схема успішних професійних дій через згортання, зв'язки цілей і результатів професійної діяльності. Цілепокладання у структурі досвіду людини формує її суб'єктивні смисли (за О.М.Леонтьєвим – особистісні смисли), що надають цінності отриманому досвіду, оскільки визначають значення діяльності для її суб'єкта.

Отриманий досвід, у свою чергу, стає фрагментом “життєвої філософії” особистості, сприймається нею як власна цінність, обов'язкова для трансляції і відтворення у майбутньому. Інтеграція та систематизація таких фрагментів утворює “життєву філософію” людини, у тому числі й щодо професійної сфери її життєдіяльності. “Життєва філософія” суб'єкта професійної діяльності втілюється ним у власну професійну діяльність, скеровуючи напрямок траєкторії індивідуального професійного розвитку відповідно до професійної ситуації та потреб суб'єкта, рівня його професійної спрямованості. Чим вищий рівень професійної спрямованості суб'єкта, тим більш значущими є для нього досягнення у професійній сфері.

У практичній педагогіці вся багатогранність мотивів навчальної діяльності об'єднується у три взаємопов'язані групи:

- безпосередньо-спонукальні мотиви, основані на емоційних проявах особистості, на позитивних чи негативних емоціях;
- перспективно-спонукальні мотиви – ґрунтуються на розумінні значущості знання взагалі; навчального предмета зокрема: усвідомлення світоглядного, соціального, практично прикладного значення предмета, тих чи інших конкретних знань і вмінь;
- інтелектуально-спонукальні мотиви базуються на одержанні задоволення від самого процесу пізнання; інтерес до знань, допитливість, намагання підвищити власний інтелектуальний і культурний рівні, оволодіти певними вміннями, знаннями і навичками тощо. Серед інтелектуально-спонукальних мотивів особливе місце посідають пізнавальні інтереси і потреби.

На характер мотиваційного процесу значний вплив справляють індивідуальні особливості майбутнього фахівця, їх мотиваційна спрямованість і такі властивості як волюві зусилля, ретельність, наполегливість, сумлінність.

Готовність майбутніх учителів музики до використання інформаційного забезпечення самостійної роботи в процесі професійної підготовки характеризується станом сформованості інформаційно-мотиваційного, когнітивного і предметно-практичного (діяльнісного) компонентів в структурі досвіду особистості, що відображають здатність до засвоєння та застосування системи знань, вмінь та навичок використання інформаційних джерел в ході самостійної роботи.

На нашу думку, процес набуття досвіду – це, в першу чергу, проблема особистісного і професійного розвитку майбутнього фахівця як суб'єкта соціальної дії.

Сучасний професіонал повинен бачити свою професію у всій сукупності її широких соціальних зв'язків, знати вимоги, що висуваються до неї, розуміти зміст і специфіку своєї професійної діяльності, орієнтуватися щодо професійних завдань і бути готовим розв'язувати їх у соціальних умовах, що постійно змінюються.

Усі необхідні професійні знання, уміння і навички, норми поведінки і ціннісні орієнтири, ідеали і внутрішні структури особистості формуються в процесі її професіоналізації.

Таким чином, інформаційно-мотиваційний компонент у структурі професійно-особистісного досвіду майбутнього вчителя музики є системоутворюючим й складає основу для дієвості й ефективної реалізації інших компонентів. Поступово у процесі професійної підготовки пріоритетними мотивами стають особистісні мотиви. Основними складовими даного компоненту є духовні, морально-етичні та пізнавальні потреби й інтереси, система переконань і ціннісних орієнтацій особистості щодо сутності й мети майбутньої професійної діяльності, що зумовлює високий рівень сформованості досвіду майбутнього вчителя музики й сприяє його професійно-творчій самореалізації, самовдосконаленню та саморозвитку.

Більш детально ці аспекти проблеми можуть бути розглянуті в подальших наукових розвідках.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 304 с.
2. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения: В 2-х тт. / Под ред. В.В. Давыдова. – Т.1. – М.: Педагогика, 1983. – 391 с.
3. Маркова А.К. Формирование мотивации учения: книга для учителя / А.К. Маркова, Т.А. Матис, А.Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
4. Платонов К.К. Структура и развитие личности. – М.: Наука, 1986. – 255 с.
5. Фридман Л. М. Педагогический опыт глазами психолога. – М.: Просвещение, 1987. – 223 с.
6. Шестак Н.В. Высшая школа: технология обучения / Н.В. Шестак. – М.: Вузовская книга, 2000. – 80 с.

Попович Н.М.

ИНФОРМАЦИОННО-МОТИВАЦИОННЫЙ КОМПОНЕНТ В СТРУКТУРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ЛИЧНОСТНОГО ОПЫТА БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ

В статье проанализировано значение информационно-мотивационного компонента в структуре профессионально-личностного опыта будущего учителя музыки. Рассмотрены факторы, которые обеспечивают эффективность формирования информационно-мотивационного компонента в процессе высшего педагогического образования.

Ключевые слова: профессионально-личностный опыт, информационно-мотивационный компонент, будущий учитель музыки.

*INFORMATION-MOTIVATIONAL COMPONENT IN STRUCTURE OF IS PROFESSIONAL-
PERSONAL EXPERIENCE OF THE FUTURE TEACHER OF MUSIC*

In article value of an information-motivational component in structure of is professional-personal experience of the future teacher of music is analysed. Factors which provide efficiency of formation of an information-motivational component in the course of the higher pedagogical education are considered.

Key words: is professional-personal experience, an information-motivational component, the future teacher of music.

УДК 373.67:159.923

Ракович В.В.

***ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООЦІНКИ
У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА***

У статті розглядаються психолого-педагогічні умови формування професійної самооцінки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва у навчально-виховному процесі вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: професійна самооцінка, художник-педагог, рефлексія, навчальна діяльність, гуманізація навчання.

Ефективне становлення професійної самооцінки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва пов'язане із створенням певних психолого-педагогічних умов, метою яких є виховання професіонала, спрямованого до саморозвитку через самооцінку своїх професійно важливих якостей. Підставою для виділення педагогічних умов формування професійної самооцінки є спрямованість їх на сприяння становленню таких професійно-особистісних утворень, як позитивний досвід реалізації власного творчого потенціалу, мотивований вибір професійної діяльності, культура рефлексивного мислення, які можна розглядати як базові складові саморуку, саморозвитку майбутнього фахівця.

Аналіз наукових досліджень дозволив встановити, що існує певний науково-методичний багаж, який дозволяє позначити провідні педагогічні умови формування професійної самооцінки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва і на цій основі побудувати програму експериментального дослідження.

Проблему формування професійної самооцінки у студентів досліджували Брель П. Ю., Міронова С. Б., Роденкова О. В., Ширапова Д. Д. та ін., професійну самооцінку майбутніх учителів вивчали Кувшинов О. В., Ларіонова М. О., Меженцев О. Ф., Уточкіна О. Ю. Проте на сьогодні проблема формування професійної самооцінки у студентів мистецьких спеціальностей педагогічних закладів освіти, зокрема студентів-художників, практично не розглядалась.

Метою нашої статті є виявлення сукупності психолого-педагогічних умов формування професійної самооцінки у майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.

Відповідаючи сучасному стану педагогічного процесу й розвиваючись залежно від поставлених перед вишем цілей і завдань, психолого-педагогічні умови являють собою результат цілеспрямованого відбору, конструювання, моделювання й застосування елементів змісту методів, прийомів і форм навчання для досягнення тих чи інших психолого-педагогічних цілей [1].

Категорія педагогічні умови визначається як система певних форм, методів, матеріальних умов, реальних ситуацій, що об'єктивно склалися чи суб'єктивно створених, необхідних для досягнення конкретної педагогічної мети [8]. Педагогічні умови – це обставини, які зумовлюють певний напрям розвитку педагогічного процесу [10, с. 12].